

Către: **DI Victor Parlicov, Ministru, Ministerul Energiei**

Nr. 78/23-EC din 03 octombrie 2023

Ref: avizare repetată a proiectului Hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (asigurarea integrității și funcționalității pieței energiei electrice număr unic 615/MEn/2023)

Stimate dle Ministru,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) se adresează în contextul consultărilor publice demarate pentru avizarea repetată a proiectului Hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii 107/2016 cu privire la energia electrică, și prezintă anexat propunerile comunității EBA reieșind din dezideratul de garantare a securității energetice, asigurarea funcționării eficiente și monitorizarea sectorului electroenergetic menit să aprovizioneze consumatorii cu energie electrică în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața energiei electrice; promovarea producerii energiei electrice; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere, a nivelului corespunzător al capacității interconexiunilor pentru facilitarea schimburilor transfrontaliere de energie electrică; dezvoltarea pieței energiei electrice și integrarea într-o piață de energie electrică competitivă. Apreciam deschiderea ministerului pentru a dezbate aceste subiecte prioritare în vederea identificării celor mai optime soluții cu impact cât mai redus asupra consumatorului final.

Comunitatea de afaceri își menține poziția legată de necesitatea imperativă de a asigura predictibilitate, transparență și nediscriminare, considerând că Guvernul trebuie să monitorizeze prin mecanisme eficiente nivelul impactului asigurând o dezvoltare sustenabilă a sectorului.

Rămânem la dispoziția Dvs., exprimând deschiderea și disponibilitatea comunității de afaceri de a discuta în cadrul unei ședințe de lucru toate aspectele necesare în vederea ajustării cadrului legal pentru realizarea unei dezvoltări sustenabile pe termen lung al sectorului energetic din Republica Moldova.

Anexă: 6 pagini

Cu deosebit respect,

**Mariana RUFA,
Director Executiv
Asociația Businessului European**

Anexă: propuneri amendamente EBA

Prevederile proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Articolul 9, alin.(4):</p> <p>4) Consiliul de administrație al Agenției examinează cererile privind costurile de bază în termen de cel mult 120 de zile calendaristice, iar cererile privind prețurile reglementate, privind tarifele reglementate – în termen de cel mult 90 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi electroenergetice și după prezentarea tuturor documentelor și a informației necesare, solicitate de Agenție, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licență privind prețurile și tarifele reglementate.</p>	<p>4) Consiliul de administrație al Agenției examinează cererile privind costurile de bază în termen de cel mult 120 de zile calendaristice, iar cererile privind prețurile reglementate, privind tarifele reglementate – în termen de cel mult 45 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi electroenergetice și după prezentarea tuturor documentelor și a informației necesare, solicitate de Agenție, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licență privind prețurile și tarifele reglementate. Hotărârile Agenției de aprobare a costurilor de bază, a tarifelor și prețurilor reglementate intră în vigoare din data publicării acestora.</p>	<p>Aprobarea în termen de 45 de zile a tarifelor și prețurilor reglementate este justificată prin evitarea acumulării devierilor tarifare, care duc la apariția unor semnale incorecte de preț pentru consumatorii finali și respectiv la distorsiuni pe piața cu amănuntul a energiei electrice. Scopul de baza trebuie sa fie aprobarea cât mai rapida a prețurilor/tarifelor pentru a nu crea devieri tarifare. Soluția nu este componentă de echitate pe care se insistă ci aprobarea prețurilor/tarifelor cât mai rapid posibil.</p> <p>De asemenea, pentru a avea o planificare și gestionare corectă a resurselor, întreprinderile energetice au nevoie de previzibilitate la aplicarea costurilor de bază și a prețurilor/tarifelor. Din acest motiv, este imperios necesar ca aceste costuri, preturi/tarife să nu fie aplicate retroactive, ci doar din momentul publicării acestora în Monitorul Oficial.</p>
<p>Articolul 15, alin.(1¹):</p> <p>(1¹) Titularul de licență pentru transportul energiei electrice, titularul de licență pentru distribuția energiei electrice este obligat să pună la dispoziția Agenției, în termenii și în condițiile stabilite de aceasta baza de date în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți.</p>	<p>Se exclude</p>	<p>Nu este clar pentru ce va fi utilizată aceasta bază de date. Această bază de date:</p> <p>a) este una dinamică, starea ei se modifică de la o zi la alta;</p> <p>b) poate fi foarte voluminoasă în funcție de datele necesare a fi reflectate pentru fiecare consumator final/utilizator de sistem – doar la PED în baza de date sunt peste 940 mii de consumatori finali/utilizator de sistem;</p> <p>c) informația conține date cu caracter personal;</p>

		<p>d) conține istoricul de consum care poate fi solicitat de consumatorul final în temeiul legii;</p> <p>e) baza de date necesită a fi protejată pentru a menține integritatea acesteia. Reieșind din cele menționate, considerăm că această completare este una nejustificată și ar urma să fie exclusă.</p>
<p>Articolul 63, alin.(4):</p> <p>(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la serviciu universal. Pentru locurile de consum la care consumatorii finali fac uz de dreptul de a schimba furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la articolul 72 și încheie un contract de furnizare a energiei electrice, la preț negociat sau consumatorii finali rezoluționează contractul de furnizare a energiei electrice încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la articolul 72, acesta este în drept să revină la furnizorul care furnizează energie electrică în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la articolul 72, la expirarea termenului de 12 luni de la data desfacerii contractului de furnizare a energiei electrice la preț reglementat.</p>	<p>Pentru a aduce claritate ce se întâmplă cu consumatorii după ce expiră perioada de 90 de zile la serviciul de ultima opțiune este necesar ca alineatul (4) din dispoziții finale să fie separat în 2 părți :</p> <p>(1) să se fie doar la consumatorii non casnici (alții decât societățile comerciale mici) și</p> <p>(2) să abordeze toți consumatorii finali, inclusiv consumatorii casnici și societățile comerciale mici.</p>	<p>Termenul de 12 luni nu asigură soluții pentru consumatorii care după un interval de până la 9 luni își pierd furnizorul la preturi negociate. Revenirea la serviciul de ultima opțiune este limitată pe un termen de 90 de zile (max. 3 luni). În caz că consumatorii nu reușesc să semneze alte contracte în condiții negociate, deoarece cele 12 luni (< 9 luni + 3 luni de ultima opțiune < 12 luni) încă nu s-au scurs, atunci aceștia ar urma să fie deconectați de la rețea? Soluția pentru cele 12 luni ar fi să se extindă termenul pentru serviciul de ultima opțiune până la expirarea celor 12 luni.</p>
<p>Articolul 81, alin.(3), lit. m):</p> <p>m) modalitatea de repartizare și de compensare în cadrul grupului de echilibrare a dezechilibrelor individuale create de către membrii grupului de echilibrare;</p>	<p>m) modalitatea de repartizare, compensare și algoritmul de calcul privind repartizarea costurilor și veniturilor în cadrul grupului de echilibrare a dezechilibrelor individuale create de către membrii grupului de echilibrare;</p>	<p>Similar după cum s-a procedat în România, pentru a asigura transparența în funcționarea grupurilor de echilibrare este necesar să fie aprobat algoritmul de calcul privind repartizarea costurilor și veniturilor.</p>
<p>Articolul 81¹, alin.(1)</p> <p>Disfuncționalitățile pe piața angro de energie electrică sunt:</p> <p>- punct nou</p>	<p>f) Existența instalațiilor de producere a energiei electrice care au fost finanțate din subvenții, granturi, donații cu implicarea statului ce distorsionează structura</p>	<p>Pentru a transmite semnale corecte și pentru a evita distorsionarea pieței, consideram ca instalațiile de generare a energiei electrice care au fost finanțate prin granturi, donații, subvenții (în costul vânzărilor lipsește componenta de capex) nu ar trebui să concureze cu instalații care au fost</p>

	<p>costurilor și din aceasta cauză funcționarea corectă a pieței.</p>	<p>finanțate de investitori privați la care în calculul lor au toate costurile capex și opex.</p>
<p>Articolul 85¹ Derogări de la mecanismele de piață pe piața energiei electrice.</p> <p>(2) Agenția aprobă prețuri provizorii din oficiu pentru energia electrică produsă utilizând informațiile disponibile privind prețurile aferente contractelor bilaterale de achiziționare a energiei electrice până la apariția disfuncționalității pe piața energiei electrice. În perioada disfuncționalității stabilite de Agenție, prețul energiei electrice de echilibrare livrată de producător se aprobă prin hotărârea Agenției.</p>	<p>(2) Agenția aprobă prețuri provizorii din oficiu pentru energia electrică produsă utilizând informațiile disponibile privind prețurile aferente contractelor bilaterale de achiziționare a energiei electrice până la apariția disfuncționalității pe piața energiei electrice. În perioada disfuncționalității stabilite de Agenție, prețul energiei electrice de echilibrare și a serviciilor de sistem se stabilește în baza prețurilor practicate de producători sau furnizori similari din regiune și se aprobă prin hotărârea Agenției.</p>	<p>Prețul energiei de echilibrare și a serviciilor de sistem nu pot fi egale cu prețul din contractele bilaterale deoarece costul producerii acestei energii este mult mai mare.</p>
<p>Articolul 86:</p> <p>(1) În sectorul electroenergetic se aplică următoarele prețuri și tarife:</p> <p>b) prețuri și tarife reglementate.</p> <p>(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:</p> <p>d) prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul serviciului universal, inclusiv tarifele binome și prețurile diferențiate în funcție de orele de consum;</p>	<p>(1) În sectorul electroenergetic se aplică următoarele prețuri și tarife:</p> <p>b) tarife reglementate;</p> <p>c) componente reglementate de preț.</p> <p>(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:</p> <p>d) componentele reglementate de preț pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul serviciului universal, inclusiv componentele reglementate pentru tarifele binome și diferențiate în funcție de orele de consum;</p>	<p>Pentru furnizarea de ultima opțiune este prevăzută completarea legii la litera d¹) de mai jos. De asemenea, propunem ca în loc de prețuri reglementate de furnizare (ce includ cost procurare energie, cost aferent serviciilor de transport, de distribuție și ale serviciilor de furnizare) să fie aprobate de Agenție doar componentele de preț reglementat, inclusiv costul serviciilor de transport, costul serviciilor de distribuție, precum și costul serviciilor de furnizare. Cât ține de costul de procurare a energiei electrice, acesta urmează să fie ajustat trimestrial de către furnizori, reieșind din costurile reale de procurare a energiei în trimestrul anterior. În acest mod, prețurile aplicate de furnizori în fiecare trimestru vor include componentele de preț aprobate de Agenție, precum și costul real de procurare a energiei electrice în trimestrul precedent. Corectitudinea</p>

		aplicării acestor prețuri/componente de preț este supusă controlului din partea Agenției. Aceasta ar evita acumularea devierilor majore și necesitatea aplicării componentei de echitate.
Articolul 95², alin.(1): (1) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 1% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la articolele 85 ² - 85 ⁹ , manifestată prin:	(1) Agenția aplică sancțiuni în mărime de până la 1% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor pentru nerespectarea repetată sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la articolele 85 ² - 85 ⁹ , manifestată prin:	Stabilirea sancțiunilor fără a prevedea un maxim legal, ci doar un minim legal, acordă autorităților o marjă largă de apreciere a mărimii acestora și creează condiții pentru abuzuri în aplicarea lor. Stabilind doar un minim al sancțiunii la 1%, maximum acesteia, cel puțin teoretic, ar putea fi de 10%, 30% sau chiar 50%. Or, acest procedeu este contrar principiului previzibilității reglementării activității de întreprinzător stabilit de art. 4 lit. a) al Legii nr. 235 din 20.07.2006. Din aceste motive, este necesar ca redacția alin.(1) să fie modificată astfel încât acesta să conțină maximum legal al sancțiunii, făcând reglementarea clară și previzibilă. Totodată, stabilind un maxim legal al sancțiunilor, Agenția va putea să aplice criteriile pentru individualizarea sancțiunilor, inclusiv pe cele oferite de art. 18 al Regulamentului (UE) nr. 1227/2011, dar și pe cele de la art. 951, alin.(2). De altfel, acesta este procedeu folosit la redactarea Articolului 952, alin.(4), lit. a), b), c) unde s-a stabilit doar un maxim legal al majorărilor.
Articolul 95², alin.(2): (2) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 3% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor de energie electrică pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la articolele 85 ² - 85 ⁹ , manifestată prin:	(2) Agenția aplică sancțiuni în mărime de până la 3% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor de energie electrică pentru nerespectarea repetată sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la articolele 85 ² - 85 ⁹ , manifestată prin:	
Articolul 95², alin.(3): (3) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor energetice pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la articolele 85 ² - 85 ⁹ , manifestată prin:	(3) Agenția aplică sancțiuni în mărime de până la 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor energetice pentru nerespectarea repetată sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la articolele 85 ² - 85 ⁹ , manifestată prin:	
DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII Articolul 96, alin.(4¹): (4 ¹) Prin derogare de la art. 68 alin. (6), art. 72 alin. (1) și art. 73 alin. (8), pentru locurile de consum la care consumatorii finali au decis să procure energie electrică la prețuri de piață, în	(4 ¹) Prin derogare de la art. 68 alin. (6) și art. 73 alin. (8), pentru locurile de consum la care consumatorii finali au decis să procure energie electrică la prețuri de piață, în bază de contract negociat bilateral, între furnizor și aceștia, și care	Pentru a aduce claritate ce se întâmplă cu consumatori finali, inclusiv cu limitarea de 12 luni prevăzută pentru consumatorii casnici și societățile comerciale mici specificate la art.63 alin.(4), după ce expiră perioada de 90 de zile la serviciul de ultima opțiune este necesar ca alineatul (4) din

<p>bază de contract negociat bilateral, între furnizor și aceștia, și care ulterior și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) și nu pot să își aleagă un alt furnizor și să semneze contracte de furnizare a energiei electrice la preț negociabil, sânt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a energiei electrice, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea energiei electrice consumatorilor finali în contextul obligației de serviciu public de ultimă opțiune stabilite la art. 73.</p>	<p>ulterior și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) și nu pot să își aleagă un alt furnizor și să semneze contracte de furnizare a energiei electrice la preț negociabil, sânt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a energiei electrice, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea energiei electrice consumatorilor finali în contextul obligației de serviciu public de ultimă opțiune stabilite la art. 73.</p>	<p>dispoziții finale să fie separat în 2 părți –</p> <p>(1) să se refere doar la consumatorii non casnici (alții decât consumatorii casnici și societățile comerciale mici) și</p> <p>(2) să abordeze toți consumatorii finali, inclusiv consumatorii casnici și societățile comerciale mici.</p>
<p>Articolul 96, alin.(16¹): (16¹) Pentru testarea efectelor tarifelor cu prețuri diferențiate în funcție de orele de consum asupra comportamentului de consum al consumatorilor, furnizorii de energie electrică la tarife reglementate calculează prin derogare de la prevederile metodologiei tarifare relevante și le propun Agenției spre aprobare iar Agenția aprobă aceste tarife prin derogare de la prevederile art. 7 alin. (2) lit. a) și art. 87 al prezentei legi, în vederea aplicării tarifelor în cadrul proiectelor demonstrative, la consumatorii implicați în proiectul demonstrativ. La determinarea acestor prețuri reglementate Agenția va lua în considerare cheltuielile și costurile justificate suportate de furnizorul serviciului universal ce urmează a fi recuperate prin aplicarea prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice în funcție de orele de</p>	<p>Articolul 96, alin.(16¹): (16¹) Pentru testarea efectelor prețurilor diferențiate în funcție de orele de consum asupra comportamentului de consum al consumatorilor în cadrul proiectelor demonstrative, furnizorii serviciului universal calculează prin derogare de la prevederile metodologiei tarifare și în baza coeficienților stabiliți în prealabil prin hotărârea Agenției. Agenția aprobă aceste prețurile diferențiate în funcție de orele de consum prin derogare de la prevederile art. 7 alin. (2) lit. a) și art. 87 al prezentei legi, în vederea aplicării tarifelor, la consumatorii implicați în proiectul demonstrativ.</p>	<p>La art.86 alin.(2) lit. d) acestea sunt definite ca prețuri diferențiate în funcție de orele de consum și nu „tarife cu prețuri” sau „tarife” după cum este scris în continuare în prima fraza. Va rugam sa utilizați noțiuni din lege.</p> <p>Daca nu punem ca coeficienții vor fi stabiliți de ANRE cum ar putea furnizorii sa calculeze prețurile diferenția în funcție de orele de consum?</p> <p>Ultimul bazat în general este unul confuz despre ce costuri justificate putem discuta daca nu achiziționam energia pe ore.</p>

<p>consum de la consumatorii finali respectivi pe perioada de desfășurare a proiectelor. Furnizorul serviciului universal prezintă Agenției calculele și justificările necesare în scopul determinării prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice în funcție de orele de consum.</p>		
--	--	--